

De viktigaste åtgärderna och projekten för att rätta till brister inom barnskyddet 1983–2016

Betydande reform 1983: Reform av barnskyddslagen (barnskyddslagen 683/1983) samt lag angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983, fortfarande i kraft)

- totalförbud mot barnaga i kraft vid ingången av 1984
- barn bör uppfostras så att det får förståelse, trygghet och ömhet. Barnet får inte undertryckas, agas eller utsättas för annan kränkande behandling (lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt)
- samma uppfostringsprinciper gäller inom vården och omsorgen av barn oberoende av om den ges av biologiska föräldrar eller fosterföräldrar

År 2006 ändrades barnskyddslagen från 1983 i fråga om de begränsande åtgärderna

- syfte: att förbättra barnens rättsskydd genom att ändra den reglering som möjliggör ingrepp i barnets rättigheter så att den motsvarar bestämmelserna i grundlagen och internationella människorättskonventioner
- Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter har barn rätt till ett tryggt liv utan våld och rätt till särskilt skydd

Ny barnskyddslag (417/2007)

- fortfarande i kraft
- mål: att trygga att barnets rättigheter och barnets bästa beaktas vid genomförandet av barnskyddet, att säkerställa de stödåtgärder och tjänster som barnet och dess familj behöver, att barnskyddet ska styras av principer som baserar sig på de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri- och rättigheterna och att förebyggande barnskydd ska bli en ny verksamhetsform inom barnskyddet
- användningen av begränsande åtgärder är begränsad genom lag
- förbjudet att använda begränsande åtgärder som straff

Slå inte barnet – Nationella handlingsprogrammet för att minska kroppslig aga mot barn 2010–2015 (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2011:12)

- brett nationellt upplysningsprogram för att bekämpa kroppslig bestraffning mot barn
- mål: att stärka barnets människovärde samt öka den ömsesidiga respekten mellan barnen och föräldrarna så att inget barn behöver uppleva kroppslig aga utan kan växa upp i en positiv, kärleksfull, förstående och engagerande atmosfär
- programmet syftar till att fortsätta och påskynda den positiva utveckling som pågått under de två senaste årtiondena så att attityderna mot kroppslig aga konsekvent kommer att förstärkas både bland barn och vuxna och att förekomsten av aga mot barn kommer att kontinuerligt minska
- ett ytterligare mål är att de regionala och demografiska skillnaderna ska minska i både förekomsten av bestraffning och i barnens och de fullvuxnas attityder till bestraffning
- en fortsättning av programmet ingår i programmet för utveckling av barn- och familjetjänsterna

Utredningsgrupp för fungerande barnskydd tillsatt av SHM för åren 2012–2013

- utredningsgruppens förslag beaktades när den nya socialvårdslagen bereddes och när barnskyddslagen reviderades
- beaktas i programmet för utveckling av barn- och familjetjänsterna

Beaktande av barnskyddet i regionförvaltningsverkens och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens tillsynsprogram

- under 2012–2014 gällde ett särskilt riksomfattande tillsynsprogram för vård och uppfostran dygnet runt inom barnskyddet

Kvalitetsrekommendation för barnskyddet (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2014:5)

- inom barnskyddet ska man tänka på tryggheten såväl i de yttre omständigheterna som i de mänskliga kontakterna och i kommunikationen
- det viktigaste är att i varje situation beakta och främja barnets trygghetskänsla
- inom barnskyddet ska de som ansvarar för skydd och omsorg om barnen vara särskilt uppmärksamma på att garantera tryggheten för barn på barnskyddsinsrättning och i vård utom hemmet
- ett barn ska ha rätt att uttrycka sin åsikt, rätt att bekänna sig till en viss religion och rätt att följa sina kulturella seder och bruk utan rädsla för att bli stämplad eller utsättas för diskriminering
- barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad
- man ska handla så att möjligheten till en kontinuerlig och tillitsfull dialog uppstår mellan barnskyddsarbetaren och barnskyddsklienten dvs. barnet/den unga personen samt med andra inblandade parter
- ledningen ska vara ett stöd för barnskyddsarbetarna så att dessa kan arbeta med barnet och de mänskliga relationerna i fokus, genom att ansvara för bland annat resurstilldelning, prioriteringar och kompetensutveckling
- ledningen ska också se till att förtroendet mellan klienten och barnskyddsarbetaren inte bryts i onödan, t.ex. i samband med organisationsförändringar

Ny socialvårdslag och reviderad barnskyddslag

- tyngdpunkten har förskjutits från specialtjänster (t.ex. barnskyddets tjänster) till allmänna tjänster
- målet har varit att undvika att ett barn blir klient hos barnskyddet och att föra över en del av barnskyddets klienter till socialvården
- genom socialvårdslagens förfarandebestämmelser har man strävat efter att påskynda anlitaandet av tjänster

Programmet för utveckling av barn- och familjetjänsterna (regeringens spetsprojekt), vidareutvecklar barnskyddstjänster bland annat med hänsyn till rekommendationer från utredningsgruppen för *Fungerande barnskydd*. Tjänsterna vidareutvecklas också genom att fortsätta redan påbörjat utvecklingsarbete (bl.a. tidigare nationella utvecklingsprogram).

Reformprogrammet har som mål bland annat att

- klientorienterade tjänster i rätt tid
- ett nätverk av lågtröskeltjänster (familjecentrum)
- en helhet av krävande tjänster (kunskaps- och stödcentrum)
- starkare stöd för föräldraskapet
- förnyande av tjänsterna vid skilsmässosituationer så att mer försonlighet eftersträvas
- barnskyddet reformeras i enlighet med klienternas behov genom att
 - barnskyddets verksamhetskultur och verksamhetsätt reformeras
 - det inleds en nationellt samordnad, bred och långsiktig utvecklingsprocess inom barnskyddet som fortsätter efter utvecklingsprogrammet
 - det skapas en permanent, nationell och regional struktur för utvecklingen av barnskyddet samt en klar forsknings- och kunskapsbas
 - arbetstagarorganisationernas förmåga att stödja kunnandet hos arbetstagarna inom barnskyddet stärks

